

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"ז אלול תשפ"ג | דף היומי בבלי: קידושין כא | דף הכולל: גיטין עד.
דף היומי בהלכה: מסימן ק"ס סעיף י"א עד אמצע סעיף י"ב 'ויש אומרים'.
מוסר: אהבת חסד - פרק ח' עד 'ויש עוד אופן שני'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'וצריך אדם לחקור' הביטחון השביעי

**אמי ע"ה היתה ממעטת במסחר בחודש אלול, ובסמוך לראש
השנה כבר לא קיבלה כלל אנשים אצלה באומרה שהיא טרודה
מאוד במשפט קשה הממתין לה. פעם כשבאו אליה גויים
בחודש אלול להציע לה איזה סחורה, והיא דחתה אותם בטענה
שיש לה משפט עוד מעט, הם הציעו לה עורך דין מומחה..**

מרן פוסק הדור הגר"מ שטרנבוך שליט"א על חודש אלול של פעם ועבודת ימים אלול

גם מכה את בניו, ובחודש אלול מתגלה הקב"ה בדמות 'דוד' שכולו רחמים ללא מכות וללא כאבים, ומסיים שם בלשון קדשו 'שהוא קרוב לקוראיו בחודש הזה'.

מרן הגר"מ שטרנבוך: בדורות הקודמים, אלול היה 'אלול' וידעו מהו 'פחד הדין'. ידוע העובדא בהגר"ח מוואלוז'ין זצ"ל שבדרשתו בבית המדרש דוואלוז'ין בליל א' דסליחות (שנת תקע"ב, ונדפסה דרשתו אח"כ בספר דרשת מהר"ח), כשעורר שהמזבז זמן להבלים יש לו לחוש שהוא כאפיקורס שאין לו חלק לעולם הבא, כל הקהל געו בבכיה נוראה כששמעו את הדברים, וכמה מהם התעלפו. וגם בדור האחרון ראיתי אצל מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל את פחד הדין עוד לפני חודש אלול, ובשבת מברכים אלול היה קולו נשנק בבכי כשהיה אומר 'ראש חודש אלול יהיה ביום...' עד שכמעט לא היה יכול להמשיך מרוב בכי.

הרה"צ ר"א בידרמן: מוהר"ש אויערבאך זצ"ל סיפר לי שהוא היה בהלוייה של הגאון ר' דוד בהר"ן זצ"ל, ועמד שם הגרז"ר בענגיס זצ"ל וסיפר שזוכר מימי צעירותו שבשעה שבירכו את החודש וקראו 'אלול', אנשים התעלפו וקראו 'מים מים'.

מרן הגר"מ שטרנבוך: ידוע מאמר בעלי המוסר, 'בכל השנה צריך להיות אלול, אבל אלול הוא הרי אלול'. וזכורני שאמי ע"ה היתה ממעטת במסחר בחודש אלול, ובסמוך לראש השנה כבר לא

לרגל חודש אלול נביא בפני קוראינו היקרים תמלול שיחה מרתקת בין מרן פוסק הדור הגר"מ שטרנבוך שליט"א והמשפיע הנודע הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א. ברכת יישר כח לידידנו מזכה הרבים רבי ישראל מאיר אלטמן שליט"א בעל 'מי באר' שהעביר לפנינו את הדברים הנפלאים.

מרן הגר"מ שטרנבוך: אני זוכר את חודש אלול של פעם, מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה מגיע בימים אלו באמצע סדרי הלימוד להיכל הישיבה, ודופק על הבימה באמצע סדר הלימוד, ומתחיל לדבר דברי כיבושין בבכיות גדולות על שעדיין לא קיימנו מספיק חובתנו בימים אלו, והיה מעורר על מה שיש בחורים שלא קמו לתפילה בישיבה בבוקר, והיה זועק "אלול" אלול!! הרי אנחנו עומדים בפני דין תורה של חיים ומוות ואין בחור יכול עוד לישון בבוקר ולא לקום לתפילה, והרי אם אין יראת שמים אז "גם תורתם תועבה".

הוא היה מתפלל בבכיות ודמעות ובפרט בחודש אלול וימים נוראים שאז היה רגיל לדפוק בחזקה על השולחן באמצע תפילת שמונה עשרה באומרו "טאטע, טאטע, עד מתי נסבול בגלות המרה הזאת".

הרה"צ ר"א בידרמן: בימים אלינו מתגלה אהבת הקב"ה אלינו. בכתבי האריז"ל איתא לפרש הלשון 'אני לדודי ודודי לי', שה'דוד' נותן רק מתנות ואינו מכה את בן אחיו, ולא כמו אבא שלפעמים

האיזומה, שהיו הרבה בחורים בישיבה [ואולי רוב הבחורים] שהוריהם נשארו במלחמה בפולין או בהונגריה ועמדו בכל רגע בסכנת מוות כפשוטו רח"ל, ובניהם שבישיבה ידעו שהוריהם ואחיהם מעונים ונמצאים בסכנת רציחה בכל רגע, ובחג הסוכות באו לרבי משה שניידער זצ"ל וטענו שאינם יכולים להעלות שמחה בליבם במצב כזה שאינם יודעים אם הוריהם נמצאים עדיין בין החיים, וגם אם הם עדיין בחיים הרי הם בוודאי מעונים ברעב ועוד עינויים, ואיך יוכלו להעלות שמחה בלבבם.

ומו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל הורה להם שיש לרקוד ולשמח בעוז ובתעצומות, ואמר לבחורים שאנחנו מאמינים באמונה שלימה שכל הייסורים הם רצון הבורא ית"ש והתכלית הוא שלבסוף ייצא מזה כבוד שמים וקידוש השם, והיטלר ימ"ש יכול אולי לקחת מאתנו את חיי העולם הזה אבל לא יוכל לקחת ממנו את הנשמה וחיי תורה ומצוות, ולכן גם כי נלך בגיא צלמות - גם כשנהיה ברגע האחרון ממש בתוך כבשן האש עדיין נשמח בהיותינו יהודים.

הרה"צ ר"א בידרמן: הגר"א כתב במשלי עה"פ רוח איש יכלכלהו, שעל ידי שמחה מתרפאים המחלות, פרופסור שמחה הוא פרופסור גדול.... ומספרים שהביאו פעם לפני החזו"א ילד קטן שבלע מטבע, והחזו"א שלח את הילד להגאון מפוניבז' באומרו שהוא יודע להוציא מטבעות ממקומות שאף אחד אינו יכול להוציא... וכולם צחקו וגם הילד צחק, ועל ידי הצחוק יצא המטבע, ואמר החזו"א שהלימוד הוא שעל ידי שמחה מוציאים את כל הרעות...

קיבלה כלל אנשים אצלה לצרכי מסחר באומרה שהיא טרודה מאוד במשפט קשה הממתין לה. ופעם כשבאו אליה גויים בחודש אלול להציע לה איזה סחורה, והיא דחתה אותם בטענה שיש לה משפט עוד מעט, הם הציעו לה 'עורך דין' מומחה, אך היא דחתה אותם ואמרה "לא תוכלו לעזור לי, וגם לא תבינו מהי משמעות המשפט".

הרה"צ ר"א בידרמן: היא לא היתה אשה פשוטה, נראה כי היתה אשה גדולה.

מון הגר"מ שטרנבוך: בר"ה היתה מקפידה לבוא הראשונה לבית כנסת. היתה רגילה תמיד להתפלל בבכיות ובזעקות, והיה קולה נשמע היטב בצעקותיה עד היכל בית הכנסת. ופעם היו כמה שטענו לפני רב בית הכנסת בלונדון הג"ר יוסף צבי דינר זצ"ל, שקול בכיותיה בתפילה טורד את כוונתם, ומבקשים הם שהמרא דאתרא יורה לה שתפסיק לבכות בקול, או שתלך להתפלל בבית כנסת אחר. אולם הרב דינר זצ"ל לא קיבל טענתם, ואמר שבית הכנסת מיועד להתפלל ולבכות בדמעות, ואדרבה עי"ז יתקדש שם שמים כשכולם יראו מהו כוח התפילה של אם בישראל.

הרה"צ ר"א בידרמן: שמעתי על הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זי"ע שכשהיה לו חופה בחודש אלול שמח ואמר שזהו הכנה אצלו לימים נוראים. וה'כל בו' כתב לפרש הלשון 'אשר ברא ששון ושמחה', דזהו המשך לברכה ד'שהכל ברא לכבודו', שכבוד השכינה היא שהאדם שמח, כי היגון סותם מקור הנפש, ורק כשהאדם שמח אז הוא מקבל מדודו.

מון הגר"מ שטרנבוך: אני זוכר מימי בחרותי בשעה שלמדתי בישיבת מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל - בשנות השואה

אחרי ה'שבעה' מילא הרב את בקשת הנפטר. הוא זימן את כל הילדים והקריא להם את הצוואה. האב פירט את נכסיו שהסתכמו ב-11 מיליון שקלים. לשמע הוראתו המפורשת של האב נתקפה המשפחה כולה בהלם

תעלומה של צוואה, והלימוד לדון לקף זכות

ואחיות. אביו, שהיה בעל ממון, נפטר לפני כחודשיים. האב היה אדם מסודר ומחושב. את צוואתו הפקיד בידי רב בית הכנסת. את הצוואה צילם בשמונה עותקים, וכל אחד ואחד מהם חתום בחתימת ידו. הוא ביקש מהרב שאחרי מותו ימסור את הצוואה לילדיו.

אחרי ה'שבעה' מילא הרב את בקשת הנפטר. הוא זימן את כל הילדים והקריא להם את הצוואה. האב פירט את נכסיו, שהסתכמו ב-11 מיליון שקלים. את הכסף הורה האב לחלק שווה בשווה בין שבעת ילדיו שאחרי הבכור. לבכור עצמו לא הוריש מאומה... הילדים עיינו בעותק שנמסר לכל אחד ואחת מהם. כתב היד היה בהיר, נקי ומסודר. ניכר היה שהדברים נכתבו לאחר מחשבה,

הרב אהרן מרגלית, שספרו האוטוביוגרפי ('אתהלך') המגולל את סיפורו האישי, הרטיט לבבות ברחבי העולם כולו, סיים את הרצאתו. נושא ההרצאה באותו ערב, בשנת תשע"א, היה על הקשר שבין הורים לילדיהם ועל החובה המוטלת על הילדים להעריך את השקעת ההורים בהם.

המשתתפים בהרצאה הקיפו את הרב מרגלית בשאלות, והוא השיב בסבלנות על כל שאלה. כשסיים פנה לעבר רכבו. בחניון עמדו שני בני זוג והמתינו לו.

"נהיתי מאוד מההרצאה", פתחה האישה, "והחלטתי להתקשר לבעלי כדי להיוועץ בך בסוגיה משפחתית כאובה". בעלה של האישה סיפר כי הוא בן בכור מבין שמונה אחים

ביישוב הדעת.

המשפחה הייתה בהלם. הבן הבכור לא ידע את נפשו. איך זה ייתכן? מדוע יקופח חלקו? אחת האחיות הציעה להתעלם מהצוואה ולהתחלק ברכוש בשווה, אך הבכור סירב ואמר שיש לקיים את רצון אביו.

"אינני מבין מדוע ציווה כך", אמר האיש בקול שבור לרב מרגלית, "הלוא הייתי הבן האהוב והקרוב אליו..."

שעה ארוכה שפך הבן את ליבו. "אני מוותר על הכסף, אבל רוצה להבין למה? איך אבי עשה לי דבר כזה?! המחשבות האלה אינן מניחות לי".

הרב מרגלית האזין לדברים בתדהמה. הוא עיין בצוואה, לאורו של פנס הרחוב, וראה כי אכן היא כתובה בשיקול דעת מלא. מה יאמר? איך יוכל לסייע לאדם השבור העומד מולו?

ופתאום נצנצה קרן אור במוחו. "אביך היה אדם חכם ומסודר, וחייבת להיות סיבה טובה להחלטתו", אמר. "בוא ננסה לחשוב יחד".

"אדרבה!", השיב הבן.

"לדברך, מצבו הקוגניטיבי של אביך טרם פטירתו היה מצוין. האם פגעת בו אי-פעם?"

"האמן לי ר' אהרן, חוץ ממשובות ילדות אינני מצליח להיזכר בדבר!".

מרגלית שאל לעיסוקו. "אני אברך הלומד בכלל", השיב האיש. "אבי אהב את העובדה שאני היחיד מבין בניו שנשאר בין כותלי בית המדרש, והעניק לי מלגה חודשית קבועה".

"כמה ילדים יש לך?"

"שנים-עשר, בלי עין הרע. כולם כבר נישאו, ברוך השם. האחרון התחתן לפני כשלוש שנים".

"האם אביך עזר לך בנישואי הילדים?"

"בוודאי. לכל אחד במשפחה נתן אבי עשרת אלפים שקלים,

ולי נתן נוסף על כך חמישים אלף דולר לכל חתונה, מאחר ששאר אחיי היו מסודרים כלכלית ואילו אני חייתי בדוחק. ואגב, לפני שלוש שנים אבי ביטל את צוואתו הראשונה וכתב את זו השנייה. לא ידוע לנו מה תוכנה של הראשונה".

חיך קל נמתח בזווית פיו של הרב מרגלית, והוא אמר: "חמישים אלף דולר כפול שנים-עשר מסתכמים לשש מאות אלף דולר. בתוספת המלגה החודשית יוצא שקיבלת יותר משלושה מיליון שקלים, בעוד יתר אחיו התחלקו יחדיו באחד-עשר מיליון שקלים. לפי החשבון הזה נמצא שקיבלתי בדיוק פי שניים מכל אחד ואחת מאחייך!..."

צמרמורת אחזה באיש. אכן, בסך הכול קיבל פי שניים מכולם! דמעות הקלה פרצו מעיניו. "אם כן, מדוע אביו לא כתב זאת בצוואה? מדוע נגזר עליי להתבזות לפני כולם?", מלמל.

"אביך הניח שתבין זאת", הסביר הרב מרגלית. "מטבע הדברים יש לאדם הכרת הטוב, והוא זוכר את מי שעזר לו, ובוודאי כשמדובר באביו. נראה שאביך החליט לשנות את צוואתו אחרי שסיימת לחתן את ילדיך, כשסיים לתת לך, כהוראת התורה, פי שניים משאר ילדיו.

"ייתכן שלא רצה לכתוב זאת בפירוש, כדי שלא לעורר את קנאת האחים. הוא ציפה שתבין זאת בעצמך..."

נהרה עלתה על פני בני הזוג. האיש אמר לאשתו כי עליהם לערוך סעודה מיוחדת לכל בני המשפחה, ובמהלכה יספר את הדברים ויכיח לכולם עד כמה נהג אביהם כראוי "יהיה בזה כיבוד אב גדול", אמר הבן, "וגם דיבורי הלשון הרע אליו או עליי ייפסקו".

"עלינו לחפש תמיד את נקודת הזכות", מסכם הרב מרגלית. "גם אם לא הצלחנו, עליו לנסות שוב ושוב, משום שתמיד הנקודה הזאת קיימת".

(שיחת השבוע' על פי סיפורו של הרב מרגלית)

הכרוז יצא שרבינו יונה מגיע לעיר קלם, וכי בשעה פלונית ישא מדברותיו בבית הכנסת. כל יהודי העיירה שמו את פעמיהם אל בית הכנסת. גם 'הסבא מקלם' הגיע, אך השומר עיכב בעדו ושאלו לשמו. 'אני שמחה זיסל מקלם!'

על הנעלים של נחום זולוז והשיעור של ה'שערי תשובה'

חלם חלום. בחלומו הוא שמע כי רבנו יונה מגיע לעיר 'קלם'. והנה, יוצא הכרוז ומכריז כי בשעה פלונית הוא ישא מדברותיו בבית הכנסת המרכזי. בשעה היעודה, שמו כל יהודי העיירה את פעמיהם אל בית הכנסת, כולם הגיעו, ללא יוצא מן הכלל, שכן מי יוכל לשער מתי תזדמן לפנייהם האפשרות לשמוע שיחת מוסר מפי ה'שערי תשובה' בכבודו ובעצמו, ועוד בימי אלול?!...

לפנינו סיפור נפלא ומעורר אותו סיפר מגיד המישרים רבי שלמה לוונשטיין שליט"א, על זכותו של המרחם על הבריות, שהיא לבדה מסוגלת לבקוע רקיעים. הסיפור מופיע בספר החשוב 'ומתוק האור' על חודש אלול ע"פ ספר 'מחנך לדורות': רבי נתן וכטפויגל זצ"ל סיפר שבאחד מלילות חודש אלול, בהיות הסבא מקלם, רבי שמחה זיסל זיו, נם על משכבו, הוא

הסנדלר, ורכש את אותן הנעליים, כאשר הינו משלם עליהם במיטב כספו, טבין ותקילין. בליבו הוא חשב כי הנה, יוכל מעתה סוף סוף ללכת עם נעליים המתאימות למעמדו, שאף יועילו לו בביקוריו אצל הגבירים...

למחרת, לאחר לילה סוער ומושגל במיוחד - שומע נחום וולוול דפיקות על דלת ביתו. כשהוא פותח את הדלת - נגלה לנגד עיניו עני המחזר על הפתחים, אביון מרוד, אשר גם בגדים ראויים לכסות עצמו בקור הנורא לא היו מנת חלקו.

רבי נחום וולוול הכניס את העני אל ביתו, כיבדו כיאה וכראוי, הושיט לו מתת-יד הגונה, וסבור היה לשלחו לשלום. אלא שבטרם יצא ההלך - העיף רבי נחום ולול מבט לעבר רגליו של הלה, ונדהם לראות כי חשופות הן לגמרי! וכך הולך העני בשלג ובקור, כאשר רגליו היחפות חבולות, שרוטות, ואף כתמי דם לא נעדרים מהן...

כאשר הבחין העני במבטיו הנדהמים, הוא הסביר כי בהעדר אמצעים אינו יכול להרשות לעצמו רכישת נעליים. רבי נחום וולוול לא היסס, ועל אתר לקח את נעליו החדשות בהן השקיע את מיטב כספו שאסף ואגר במשך תקופה ארוכה, וללא אומר ודברים מסרן לעני במתנה גמורה.

בנו של הסבא השתתק בסיום סיפורו, ואביו הגדול הנהן בראשו לעומתו וטפח לו טפיחה של חיבה על כתפו. עתה היו רזי החלום נהירים ובהירים לו... ראוי היה מעשה זה כדי לזכות את בעליו להיכנס לשיעורו של רבנו יונה, ואף כדי לזכות את אביו הגדול עמו...

לא עמדו לו ל'סבא' ידיעותיו העצומות בתורה ובחכמת המוסר, לא עמדה לו זכות העמדת תלמידיו הגדולים, תפילותיו, וכל פעלו הרב בזה העולם - אלא זכות זו בלבד של היותו אביו של רבי נחום וולוול, המרחם על בריותיו של הקדוש ברוך הוא! זכות זו פתחה בפניו שערים נעולים ל"שערי תשובה"!... כי הלא כל המרחם על הבריות - מרחמים עליו מן השמים!...

בערב יום הדין, כל יהודי מחפש זכויות. כולם רוצים להכתב לשנה טובה ומוכנים לעשות הכל, כדי לזכות. יש עצה מחכמינו זכרונם לברכה: 'כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים'. אם רוצה לעורר על עצמו את רחמי ה' ייטיב עם הבריות ויגמול חסד עם רעהו.

בשל ההד העצום של מאורע נדיר זה, החליט ועד הקהילה להציב שומר בפתח האולם, ולהכניס רק אנשים המוכרים כבעלי מעלה. להמונים הסקרנים ייחדו מקומות מסביב לאתר, בתקווה שיעלה בידם לשמוע לכל הפחות את הד קולו של רבינו יונה... גם ה'סבא' שם, כמובן, את פעמיו לשער בית הכנסת, אולם בהגיעו לשם, עצר אותו שומר הסף ושאל אותו לשמו, ומשנענה הסבא ואומר: 'אני שמחה זיסל מקלם' - עונה לו השומר: 'אינני מכיר'...

בימים כתיקונם, יתכן שה'סבא' היה נמנע מלהזדהות בתארים לפני שומר הפתח, מחשש יהרהר כלשהי. אכן הפעם, לא נראה היה שבכוונתו לוותר... עזות דקדושה מילאה את ליבו: וכי לשמוע את רבינו יונה ולחזות בזיו פניו הקדושות - מילתא זוטרתא היא? כלום ניתן לוותר על מעמד שכזה?

ה'סבא' מנסה אפוא להזכיר לשומר הפתח את אבותיו הגדולים, את רבו הגדול - רבי ישראל סלנטר, אך גם זה לא מועיל. 'על רבי ישראל סלנטר אכן שמעתי' - מגיב שומר הפתח, 'אך על תלמידו 'שמחה זיסל' - לא שמעתי מעולם!...'

לפתע שואל אותו השומר 'האם יש לך קרובי משפחה נוספים?', החל ה'סבא' לפרט 'אני אבא של נחום וולוול'... מיד ניכרה הבעת התפעלות על פני השומר: 'אבא של נחום וולוול? זה כבר משהו אחר!' - הוא אומר, ועל אתר מכניס אותו לאולם.

בשלב זה הקיץ ה'סבא' משנתו, והנה חלום. כשהוא נרגש ונסער כולו עד עמקי נשמתו, שלח וקרא מיד לבנו רבי נחום וולוול, לשאול הימנו מה זה ועל מה זה. איזו זכות נפלה בחלקו, אשר רק בעבורה נענה שומר הפתח והסכים להכניסו לדרשתו של רבינו יונה.

רבי נחום וולוול אמר שאיננו יודע דבר, אך לאחר שה'סבא' גזר עליו בכיבוד אב שיספר לו על מעשיו האחרונים, הוא שקע בהרהורים עד שנזכר במעשה הבא:

מזה תקופה ארוכה הולך הוא כשלהגליו זוג נעליים קרועות ובלויות, אשר רב בהם הפרום על הקיים. פעם אחת נזדמן אצל סנדלר העיריה, וראה אצלו זוג נעליים חזקות ומשובחות המוצעות למכירה, אך דא עקא, מה יעשה ואין בידו פרוטה לפרטה?

בו ביום החל רבי נחום וולוול לחסוך פרוטה לפרוטה, סכום לסכום, ומשאך עלה בידו ונאסף הסכום הראוי - שם פעמיו אל

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

שבועיים של שוטטות במפעל, שבוע וחצי נוספים שביקש היועץ לעיבוד נתונים, ביום חמישי אחד הוא התפרץ למשרדו של מנכ"ל המפעל עם קלסר תפוח והנחית את הפצצה...

הרב ישראל היימן על ההכנה הראויה לקראת עונת המאזנים שבפתח

ביום ראשון כינס אברום לייב בפעם השנייה את כל העובדים. הוא הציג את הנתונים שאי אפשר היה להתווכח איתם והודיע חד משמעית: "יש כאן מישהו שבעד בצע כסף עושה את הדבר הכי נורא שניתן להעלות על הדעת. אני מסמך את היועץ לברר מי הוא האיש ושיהיה ברור שמי שזה לא יהיה, יהיה לו הרבה מה להפסיד. אני משהה את הכל ב-24 שעות רק כדי לתת לו הזדמנות לבוא ולהודות ולהצהיר שהוא מוכן לעזור למפעל לתקן את הנזק".

עשרים וארבע השעות עברו ואף אחד לא הופיע. בימים הקרובים הסתובב היועץ ו'חקר' כמעט את כל עובדי המפעל. ניתן לומר שהאווירה בימים האלו הייתה נוראה. לאנשים לא היה חשק לבוא לעבודה. כולם חשדו בכולם, כולם האשימו את כולם, כולם החמיצו פנים לכולם. המצב הפך להיות לא נעים בעליל.

בסיומה של 'הבדיקה', אחרי שבועות ארוכים בהם המפעל הפך למקום שקשה לשהות בו, הודיע היועץ שהוא לא הצליח למצוא את הפועל הסורר והוא מתפטר.

חודשיים אחר כך אברום לייב נאלץ לפשוט את הרגל... לא לקח הרבה זמן לעלות על כך שהחפרפרת הייתה לא פחות מאשר היועץ המהולל שהושלל שם על ידי המתחרים. גם כדי להביא להם את הנתונים וגם כדי למוטט את המפעל. הוא עשה את זה בתחכום גדול... עם הרבה צער הבין אברום לייב שה'טריק' של המתחרים אכן הצליח...

"אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם".

בעלי המוסר מבארים שפרשה זו שייכת לראש השנה שברוב השנים חל בפרשה הזו.

כל באי העולם ניצבים לפניו יתברך לדין. בורא העולם - מנהל המפעל הגדול ביותר, עורך 'מאזן' ובודק את תפקידו של כל אחד מהעובדים, הקליינטים, הספקים, אנשי המכירות, כל תפקיד אותו ניתן להעלות על הדעת קיים במפעל הענק הזה.

כולם עוברים לפניו כבני מרון.

כולם באים להמליך אותו יתברך ולקבל את מרותו מחדש.

משמעות עצומה יש לאווירה ששוררת במפעל הזה... כל מפעל שרוצה להמשיך לשרוד, כל בעל מפעל שרוצה להמשיך

אברום לייב ישב במשרדו הצנוע כשראשו נתמך בין כפות ידיו. גם הוא כמו כולם שמע לפני חודשים ספורים על הקמת המפעל המתחרה. מפעל שמייצר בדיוק את אותם מוצרים כמו שלו, פונה לאותו קהל יעד כמו שלו, משהו שהיה אמור להטריד אותו מאד.

קעת כשמגיעים המאזנים התקופתיים שמראים על דשדוש ברווחים וירידה בהיקפי הייצור הוא אכן מתחיל להיות מודאג. בישיבת צוות עם חברי ההנהלה הוחלט על שכירת יועץ מיוחד שישקם את המפעל. כזה שיכול להביא את המפעל חזרה לימי הזוהר ולהבליט לציבור את הייחודיות של המפעל, הוותק והאמינות, לשבור את ההתלהבות של הקליינטים מהמפעל החדש.

בירורים וטלפונים, ימים מספר של חיפוש קדחתני עברו על אברום לייב, בסיומם הוא פנה אל אחת ההצעות וישב לחתום חוזה עם יועץ ארגוני ופיננסי בכיר, אחד מתוך כמה שמות שהגיעו לידינו.

בשלב הבא כינס אברום לייב את כל עובדי המפעל והציג את היועץ החדש. הוא הסביר לעובדים במילים ספורות את המצב החדש ונתן לו את הסמכות להסתובב ולבדוק מה ואיך ניתן לשפר. "קבלו אותו בעין יפה ותנו לו את כל האינפורמציה שהוא מבקש", ביקש אברום לייב מעובדיו.

התכנית יצאה לדרך.

שבועיים של שוטטות במפעל, שבוע וחצי נוספים שביקש היועץ לעיבוד נתונים, ביום חמישי אחד הוא התפרץ למשרדו של אברום לייב עם קלסר תפוח והנחית את הפצצה...

יש לך חפרפרת במפעל!!

למול עיניו המתעגלות בתדהמה של אברום לייב הוא שטח הוכחות חותכות לכך שיש מישהו מתוך צוות העובדים במפעל שמעביר באופן סדיר נתונים חסויים ומקצועיים למפעל המתחרה. "זה לא רק שיש לך מפעל מתחרה, יש כאן מישהו שמקבל מהם כסף ושיש לו עניין שהם יצליחו. הוא לא בוחל בשיטה הכי נלוזה... הוא פשוט מעביר להם את כל המידע שיש לך. רשימות קליינטים, סודות מקצוע, כמויות ייצור, היקפי מכירות, שיטות פרסום. הכל מגובה כאן במסמכים".

אברום לייב היה בהלם. הוא ביקש מהיועץ את סוף השבוע להתאפס על עצמו ולראות מה עושים כאן הלאה.

להפעיל אותו, חייב לוודא שהאווירה טובה ויש יחס מכבד בין העובדים והמחלקות השונות. הדרך לקריסה מוחלטת הוא הפירוד בין העובדים מכל הסוגים. צורת המלכת המלך והדרך 'לשכנע' אותו בנחיצות המפעל והעובדים, עוברת באחדות והאחוה שיש בין כל האגפים של

המפעל...

"וכבר כתב ר"ת כי מעבודת מלך בשר ודם ניקח דרך עבודת מלך מהקב"ה. וממילא נבין כי עיקר "שתמליכוני עליכם" היינו אחדות עבדיו יתברך. וכעניין שנאמר: "ויהי בישורון מלך" - אימתי - "בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל". (חלק מנוסח ההערה שהייתה תלויה על דלת בית התלמוד תורה דקלם בימי האלול)

המזכיר של מיסטר בלז הסכים ונקבעה פגישה ליום המחר. 'תהיה מחר, בתשע בבוקר בדיוק, במשרדו של מיסטר בלז - בבניין המשרדים המפואר 'BELZ TOWERS' - מגדלי בלז, נדבר חמש דקות בלבד!'

סיפור מדהים על פגישה עם המנכ"ל, מיוחד לחודש אלול

לאלפי פניות, שממש הטרידו את מנחתו ולא נתנו לו לעבוד, מה עוד - שהוא נהג לחלק לצדקה בלי לחשוב, עד שמקורביו חששו שהוא פזרן מדי.

לכן, היום מיסטר בלז מתגורר בטירה שמורה, מוקפת גדרות, לא ניתן להגיע אליו. כדי לשלוח אליו בקשה, צריך לעבור מערכת מזכירות מסועפת, המטפלת בכל הבקשות המופנות אליו. זה יקח הרבה זמן, מה גם שלא תצליח להיכנס אליו, אלא תקבל משהו לפי קריטריון קבוע. ובכל זאת, אנסה למצוא דרך להגיע לפגישה עם מיסטר בלז בעצמו - אמר רבי אפרים, והשקיע שעות ארוכות בנסיון להצליח במשימה...

אך המאמץ לא נשא פרי, ורבי אפרים נאלץ להודיע לרב מושקוביץ שזה בלתי אפשרי. 'במקום פגישה אתו - אנסה לסדר לך פגישה עם מזכירו האישי. אולי זה יצליח'... - אמר, והתקשר למזכירו האישי...

למרבה ההפתעה, המזכיר של מיסטר בלז התרצה מיד, וניאות לקבוע פגישה ליום המחר, בשעה תשע בבוקר. אבל בתשע אפס אפס, נדבר חמש דקות, ונראה מה מתוך השיחה יוכל להגיע לידי מיסטר בלז, ומתי זה יקרה'... - קבע המזכיר.

רבי אפרים התרגש, והודיע מיד לרב מושקוביץ על הסייעתא דשמיא המופלאה. 'תהיה מחר, בתשע בבוקר בדיוק, במשרדו של מיסטר בלז - בבניין המשרדים המפואר 'BELZ TOWERS' - מגדלי בלז. תתארגן מראש עם נהג מקומי שיקח אותך, כדי שלא תאחר ותחמיץ את הפגישה חלילה!' - אמר רבי אפרים...

כל אותו לילה לא הצליח הרב מושקוביץ להירדם, הן מי מילל ומי פילל כי יצליח להגיע לפגישה עם מזכירו האישי של מיסטר בלז. והנה, הרגע הגדול קורה! הרב מושקוביץ סיכם עם אחיו - ר' יעקב - המתגורר במקום, כי הוא יסיע אותו אל היעד, כך יוכל לוודא שלא יחמיץ את השעה...

למחרת, בשעה 7:28 דקות בבוקר, כבר המתין הרב מושקוביץ,

היה זה לפני כ-30 שנים, בשעת ערב אביבית ונעימה, בממפיס שבטנסי, דרום ארצות הברית. הרחוב התוסס פועל כשיגרה, אנשים ממהרים, נהגים מצפצפים. על אם הדרך, עומד הרה"ג ר' סיני מושקוביץ שליט"א - שכיהן אז כראש ישיבת 'פני משה' בבית מאיר, והוא ששיתף אותנו בסיפורו האישי לפרטיו.

לפתע, יד חמה טופחת על כתפו של הרב מושקוביץ. 'שלום עליכם!' - קורא לעברו הגאון רבי אפרים גרינבלט זצ"ל - שהיה מגדולי הרבנים בממפיס - טנסי, ותלמיד מובהק של פוסק הדור הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל. 'אוהה, שלום עליכם!' - משיב הרב מושקוביץ בחיוך רחב, מופתע מהמפגש המרגש עם אחד מחשובי הרבנים בעיר, עמו היה לו קשר בעבר.

השניים באו בשיחה, סביב תפקידו של הרב מושקוביץ כראש ישיבה, והגעתו לחו"ל לגיוס כספים - לצורך בניית בניין חדש לישיבה. הרב מושקוביץ תינה את צערו על הקושי הגדול במלאכת גיוס הכספים, ונאנח באכזבה כשסיפר שבקושי הצליח לגייס את דמי כרטיס הטיסה. 'הולך קשה, קשה מאוד' - אמר הרב מושקוביץ, ורבי אפרים נזעק לעזרתו.

'יש לי רעיון בשבילך', אמר לפתע כשבעינו ניצת זיק של התלהבות. 'תשמע, ישנו יהודי יקר ובעל לב חם ופתוח לצדקה, בשם מיסטר בלז. מיסטר בלז זכה בצעירותו לקבל ברכה לעשירות מופלגת מהרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, אשר הבטיחו כי אם ישמור תורה ומצות יהפוך לעשיר גדול. ואכן, מיסטר בלז עמד בתנאי, והפך לאחד המיליארדרים הגדולים כאן, בבעלותו מרכזי עסקים, דירות להשכרה, מלונות ובתי אבות, ומה לא...

'נו', התלהב הרב מושקוביץ, 'כנראה הרב נשלח משמים לסייע במלאכת גיוס התרומות... איך אני מגיע למיסטר בלז?'

'זו בעיה', - נאנח רבי אפרים, 'זה לא כל כך פשוט. מיסטר בלז זה, סיגל לעצמו מנהג יפה, לעזור לכל פניה ובקשה, להיענות בחיוב וברוחב לב לכל מבקש עזרתו. לאור זאת, הוא היה כתובת

ושב לנושא המטריד אותו באמת: 'אבל למה המעלית לא מגיעה? אני חייב להיות בתשע בקומה הארבעים ושתיים!'

'היא עוד תבוא, יהיה בסידר', מרגיעו היהודי המבוגר. ואכן - באותה רגע הגיעה המעלית והשניים נבלעו בקרבה. 'מה אתה מחזיק בארץ? האם המצב הכספי של מוסדות התורה בארץ בכי רע? האם אתה מרגיש בכך?'

'אני יכול לענות לך באריכות', משיב הרב מושקוביץ בחיוך מאולץ, 'אבל באמת שאין לי זמן. יש לי פגישה בתשע. וכבר שלוש דקות לתשע. הנה הגענו לקומה הארבעים ושתיים. הוא אומר ומשחרר אנחת רווחה... היהודי שעמו יוצא מהמעלית, ונעלם במסדרונות הארוכים. הרב מושקוביץ מתחיל לחפש את דרכו למשרדו של מיסטר בלוז, ובאותו רגע מגיעה מעלית נוספת. מתוכה, מתנשם ומתנשף, נרגש ונסער, יוצא אחיו. שכבר הספיק להחנות את רכבו.

'מה דיברת אתו?' - שואל האח במתח.

'עם מי?' - שואל הרב מושקוביץ.

'מה זאת אומרת עם מי? - עם מיסטר בלוז! מה דיברת אתו?' 'לא דיברתי אתו, ואני גם לא אדבר אתו. אני אמור לדבר עם המזכיר שלו, וגם זה - רק בעוד שתי דקות, כי עכשיו רק 8:58. היכן המשרד שלו?' - שב הרב מושקוביץ ושואל.

'מה זאת אומרת לא דיברת אתו?' - אחיו המום. 'הרי מהרכב שמאחורינו יצא מיסטר בלוז. הלכת את הדרך למעלית - יחד עם מיסטר בלוז. מי שהראה לך היכן המעליות - הוא מיסטר בלוז. מי שבילה איתך את זמן הנסיעה במעלית - הוא מיסטר בלוז, יצאת מהמעלית יד ביד עם מיסטר בלוז! מה הוא שאל אותך?'

הרב מושקוביץ מושך בכתפיו, שותק, שתיקת אכזבה צורבת. 'אוי ואבוי' - השיב לאחר התאוששות מההלם הראשוני - 'ביקשתי ממנו להראות לי איך מגיעים לקומה הארבעים ושתיים, והוא התחיל לנדנד לי בשאלות על מוסדות התורה, המצב הכספי וכולי וכולי... הייתי חסר סבלנות, לא ידעתי מי הוא, ופטרתי אותו ממני. באמת?! זה היה מיסטר בלוז?!'

אחיו התקשה להגיב. מבטו אמר הכל, העיד על החמצה הנוראית. 'אתה לא מכיר את מיסטר בלוז, אבל אני כן. אם היית עונה לו - היה לך בנין חדש ביד, וגם אחזקת הישיבה לכמה שנים קדימה. מיסטר בלוז מנחית צ'קים במיליוני דולרים בלי למצמץ. אני לא מאמין שהפסדת, לא מאמין שלא דיברת אתו!' - קרא האח בצער רב...

רק עתה החל הרב מושקוביץ לעכל: 'אוי, איזו החמצה נוראה! הרי מיסטר בלוז דיבר אתי, כמעט התחנן שאספר לו מה קורה אתי, מה מעשי ולמה אני כאן. יכולתי - בפגישה מעלית פשוטה אחת - לצאת עם צ'ק נדיב במיוחד, ובמו ידיי איבדתי את ההזדמנות הזו! מיסטר בלוז היה אתי, לצידי, בלובי, במעלית, ביציאה - ולא התייחסתי אליו? איך החמצתי כזו הזדמנות היסטורית!?!?!'

הרב מושקוביץ אסף את שברי לבו, ופנה לחדרו של המזכיר, שקיבל אותו לשיחה עניינית קצרה, והבטיח לבסוף לשלוח שיק

לאחר תפילת שחרית מעומק הלב להצלחת הפגישה המיועדת עם מזכירו של מיסטר בלוז. ב-7:30 בדיוק יצאה המכונית לדרכה, אך נתקלה בפקקי תנועה, שהעלו את מפלס המתח ברכב לנוכח העיכוב הלא צפוי...

בסופו של דבר, לאחר מאמץ לא פשוט על הכביש, בעשרה לתשע היה הרכב בשער החניה של מגדל המשרדים המפואר, 'תרד כאן, ליד המעליות תזמין מעלית לקומה ארבעים ושתיים. אני מחנה את הרכב ומצטרף אליך'... אמר האח, 'אבל תנסה להזדרז, מאחוריי יש רכב שרוצה להתקדם, אני לא יכול לעצור את התנועה'...

הרב מושקוביץ חבש את כובעו, ובזריזות יצא מהרכב. בינתיים, גם מהרכב שמאחוריו כבר יצא הנוסע, אדם מבוגר ולא מוכר, שהתקדם אף הוא לכיוון המעליות, מושיט לרב מושקוביץ יד לשלום. 'א היימישע ייד? כאן?' שאל הזר באידיש רצוצה מתובלת באנגלית, תמה על הימצאות יהודי של צורה בטבורה של ממפיס החומרית...

'כן כן', השיב הרב מושקוביץ, מנסה לקצר את השיחה, הן נותרו דקות בודדות עד לפגישה הנכספת. 'אני מארץ ישראל, וצריך כאן מישהו מקומה 42. היכן המעליות?' שאל בענייניות. 'המעליות שם' הצביע האיש, 'גם אני הולך לכיוונן'...

בינתיים, שומע הרב מושקוביץ כי אחיו צופר בחוזקה מאחוריו. הוא בטוח כי הצפירות נועדו לסמן לו את הכיוון למעליות, והוא מגיב בתנועה כאומר 'הסתדרתי, אני יודע היכן המעליות'. אך אחיו ממשיך לצפור, ומסמן באצבעו על האיש הזר המהלך לצידי של הרב מושקוביץ.

הרב מושקוביץ שוב מסתובב, ומשיב לאחיו: 'כן', הוא צועק לעברו, 'הבנתי שכדאי לשאול אותו, שאלתי אותו, ואני הולך אחריו לכיוון המעליות'...

אך האח ממשיך לצפור, עד שגם האיש הזר מסתובב אחורנית. הרב מושקוביץ לא רוצה שהאיש יתעכב מלהורות לו היכן המעליות, ומרגיע אותו: 'הוא רוצה שתסביר לי היכן המעליות. סימנתי לו שהסברתי לי אך הוא כנראה לא הבין. עזוב, בוא תראה לי היכן המעליות'... - אומר הרב מושקוביץ, ומוסיף ללכת יחד עם האיש הזר לכיוונן...

בינתיים, התרחקו השניים ממקום החניה, והמשיכו בדרכם, 'ומה מעשיך כאן, יהודי מישראל?' שאל הזר בנחמדות. הרב מושקוביץ כבר היה חסר סבלנות, והביט בשעון ברציפות. חמישה לתשע. תוך חמש דקות הוא חייב להיות בתוככי המשרד של מיסטר בלוז, אצל מזכירו הראשי. במקום לענות, הוא שואל את היהודי שלצידו בנימוס: 'אני קצת ממנהר. תגידי, כל כמה זמן מגיעה המעלית?'

'אה, שניות ספורות', השיב האיש בקצרה, וממשיך לנסות לתהות על קנקנו של הרב מושקוביץ. 'יהודי כמוך כאן, בוודאי מחזיק איזה מוסד תורני או ארגון צדקה. הלא כן?'

'אכן', עונה הרב מושקוביץ את התשובה הכי קצרה שאפשר,

שנה טובה, מתוקה, מצליחה ומאושרת... בחודש אלול, 'מיסטר בלז' (-להבדיל-) בורא עולם בכבודו ובעצמו, נמצא איתנו. מגיע אלינו, מושיט את ידו לכל אחד, ומבקש 'ספר לי בני, איך היתה השנה, איפה לא הלך לך, מה במצבך הרוחני אתה רוצה לשנות, ומה אתה רוצה שאני אשנה עבורך במצבך הגשמי'...

אבל היצר עובד - מטריד את הראש, מבלבל את המחשבות וממלא בדאגות ולחץ 'עוד מעט ראש השנה', הוא אומר לנו, 'זה לחץ שצריך לעבור, תקופה מוטרדת שעוד יגיעו טובות ממנה. למי יש זמן לשים לב לצפירות של השופר, שמרמזות לנו שמיסטר בלז כאן, הרי עוד מעט יום הדין, תיכף הפגישה הקריטית'...

לא חבל? בורא עולם, אבינו האוהב, נמצא לידינו, עומד לצידנו, מחכה לשמוע, מחכה שנתחבר אליו, שנספר לו, שנחלוק עמו את החוויות הקשות שלנו. כל אחד מאיתנו, בכל מצב, ולא משנה מה עברו, גילו ותחושתו - אבא מחכה לו, אבא מחכה לנו, הבה נדבר אתו, הבה נקדיש כל יום עוד כמה דקות לשוחח עם בורא עולם, לנצל את ההזדמנות הייחודית הזו שהוא עומד לידינו ומקשיב, ומחכה לשמוע אותנו!

אם נעשה כך - נגלה שתפסנו את 'מיסטר בלז' במעלית (-להבדיל-)... שעוד לפני רגע הפגישה, עוד לפני יום הדין, התחברנו לאבא, נערכנו כיאות, הגענו מוכנים לימי הדין אשר ייראו אחרת לגמרי. וגם הצ'ק - בהתאם...

(פניני פרשת השבוע)

על סכום כלשהו... מאוכזב וכאוב שב הרב מושקוביץ ארצה, ואמר לתלמידיו: 'צ'ק גדול לא קיבלתי, אבל קיבלתי משהו הרבה יותר גדול. פתאום הבנתי מה זה אלול!'

בימים אלה, בחודש אלול, העולם כולו נע וזע. בעוד זמן קצר, שנה חדשה תעמוד על כף המאזניים, הכל יידון, ייחתך ויקבע לשנה שלימה. החיים, הבריאות, הילדים, הפרנסה, האושר, השמחה - הכל ייקבע לשנה!

זה באמת מטריד, לא פחות מפגישה חשובה לשעה תשע בבוקר כשהשעה כבר חמישה לתשע... זה תופס את הראש, אנחנו נעשים סהרוריים, כמעט אובדי עצות... הראש תפוס, אולי עצבני, בוודאי לחוץ מה יהיה? איך תיראה השנה הבאה? מה יהיה עם הילדים ואיך יצליחו בלימודים, האם יגיעו תשובות משמחות מהמרפאה או חלילה אחרות, ואיך תיראה הפרנסה?

התקיעות של השופר שאנו שומעים עתה מדי יום, אלה הן הצפירות שבאות לבשר לנו 'אבא כאן!'; הן באות לעורר בנו את הנימים החבויים, להשמיע מבפנים את צלילי הנשמה העורגת ומתגעגעת לאבא. יום אחר יום הן משמיעות את הקול מעומק לבנו, שאלול כאן, ואבא לידינו, מחכה לנו. אבא שלנו - בורא עולם - אומר לנו 'הנה לכם חודש שלם, אני בא עד אליכם, רוצה לשמוע, מבקש להקשיב, רוצה את קרבנתכם, תדברו אתי, אני כאן כדי לעזור לכם!' חודש אלול הוא זמן שהקב"ה מתקרב אלינו, ומבקש שנתקרב אליו בחזרה, כדי שנגיע מוכנים ליום הדין, כדי שאכן נזכה לקבל

האם חייבים לבדוק מזוזות, וכל כמה זמן?

שו"ת בעניין מזוזות, מאת הרב מרדכי הלוי שוורצבורד

במתינות ובעיון שאין ספק קטן או נקב בצד האותיות, וצריך לעיין במזוזה מול אור לראות שלא דהה הדיו בחלק מן האות.

שאלה: ממה יש להזהר כשבודקים?

תשובה: כיון שהמזוזה מגולגלת יש לפותחה בעדינות ובהרפיה ולא לעשות קיפול או קמט ח"ו בקלף שזה גורם לפסיקת האותיות ולהיזהר בדיבור שלא יטוף רוק ע"ג האותיות. וכן לא לאחוז בידי על הכתב שמהלחות יכול לגרום דיבוק אותיות.

שאלה: האם צריך להקפיד להחזיר כל מזוזה לחדר שבו היתה או שאפשר לערבב את כל המזוזות שבבית ולהחזיר להיכן שיוצא?

תשובה: ראוי לתת כל מזוזה בשקית נפרדת עם פתק להיכן

בדיקת מזוזות

שאלה: האם חייבים לבדוק מזוזות, וכל כמה זמן?

תשובה: יש לבדוק מזוזות כל שלוש וחצי שנים, במטה אפרים כתב שאנשי מעשה נוהגים בחודש אלול לבדוק מזוזות.

שאלה: האם צריך בדיקה ע"י מגיה מומחה או שאפשר לבדוק לבד?

תשובה: כיון שלפני קביעת המזוזה נבדקה ע"י מגיה מוסמך, כתב החת"ס (י"ד סי' רפ"ג) שבדיקה חוזרת היא רק על שלימות המזוזה וא"צ בקיאות בחסרות ויתרות.

שאלה: על מה צריך לעיין בבדיקה?

תשובה: לבדוק שלא נפסקו האותיות או התגים. ויש לבדוק

היא שייכת, כיון שאם מעביר מזוזה למקום אחר יש דעות שצריך ברכה מחדש, וגם שיש פתחים שחיובם ברור ויש פתחים שחיובם רק לחלק מהשיטות, ויש חוששים להורדה מקדושה וגם יתכן שלא כל המזוזות באותה רמת הידור.

שאלה: האם כשמוריד על מנת לבדוק ומחזיר צריך לברך שוב?
תשובה: אם מחזיר באותו יום א"צ לברך ואם ביום אחר צריך לברך, כ"כ הערוה"ש וכן הורו הקה"י והדרך אמונה.

מזוזות בבית חולים

שאלה: מעשה שעורר זעזוע בית חולים מפורסם בדקו מזוזות וגיל ושערבים הוציאו את המזוזות וגנבו אותם ושמו במקומם פתק עם נאצות וקללות, השאלה האם אכן בית חולים חייב במזוזה, והאם מי שנמצא בבית חולים [שהשי"ת ישלח לו רפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל] ירא לנפשו לבדוק את המזוזה אם היא כשרה.

תשובה: נחלקו הפוסקים אם בית חולים חייב במזוזה, ואם דווקא חדרי העובדים חייבים או גם חדרי החולים, לכן בכלם יש

לקבוע מזוזה בלי ברכה.

הנה החיד"א בברכי יוסף סי' רפ"ו ובשו"ת חיים שאל (ח"ב סי' כ"ב) דן בלאזאריטו של גויים שמיועד להיות שם בבידוד ארבעים יום בזמן המגיפה, [וידוע שהחיד"א בעצמו נתנו אותו בבידוד ושם ללא ספרים חיבר ספרו שם הגדולים], אם חייב במזוזה, ודעתו לפור אף שדרים יותר מל' יום, ועמו שהוא דירה בעל כרחו ודירת עראי, וגם שביד הממונה להעבירו מחדר לחדר, ולכן יש פוסקים שכתבו שחדרי הצוות חייבים במזוזה [כדין מקום עבודה, ללא ברכה] וחדרי החולים פטורים, והאבני נזר יו"ד סי' ש"פ פטר מטעם שאין דינו כשוכר שאינו משלם על חדר מסויים, ע"ש.

אך המהרש"ם ח"ו סי' קט"ז כתב דאם הבית חולים של ישראל חייב, וע"ש אריכות בדברי הרב נכדו לבאר דבריו, ועי' שבט הלוי ח"ב סי' קנ"ו שמחייב בבית חולים של ישראל, לכן ההוראה לקבוע מזוזות בלי ברכה.

בפועל רבה העזובה בדבר המזוזות שבבתי חולים, ובכל מקום יש לברר אצל רב בית החולים מצב המזוזות, והבודקים ודואג לתיקונם מזכה הרבים יקרא, והשי"ת יחיש רפואה לכל חולי עמו ישראל.

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

קידושין דף כ"א

איזו עצה נתן הבן איש חי ל'עשוק מיד עושקו'?

בעל מום

החגיר אינו טומן ידו בצלחת: "אתה הוא זה שצריך להתבייש. אני נתתי לך 'טרמפ' והבאתי אותך לעיר, ועכשיו אתה רוצה לגזול ממני, העני והדל, את הסוס, הרכוש היחיד שנותר לי...".

כמובן שמיד התקהלו אנשים רבים סביב. הם שומעים את הוויכוח המעניין ומיד נוטים לצדו של החיגר... מה הם רואים מול עיניהם? חיגר, בעל מום, עני ומסכן יושב על סוס כאשר הוא אוחז במושכות. מאחור יושב גבר בריא, שמנסה לשדוד את האומלל. כולם ציידו בחיגר וכעסו על האיש שאינו מתבייש להתאכזר כך אל החיגר המסכן.

ראה האיש כי כלתה אליו הרעה, וביקש לגשת לרב העיר, הלוא הוא בעל ה'בן איש חי'. כאשר יפסוק כך יעשה. נכנסו השניים אל הרב. כל אחד סיפר את גרסתו. ה'בן איש חי' בחכמתו ובחוש הצדק הדק שבו, הבחין מיד שהצדק עם בעל הסוס והחיגר הינו אדם רע מעללים ורמאי, המנצל את מומו כדי להשיג דברים במרמה. הוציא את הסוס מחזקתו של החיגר וסילקו בבושת פנים. אך לפני שנפרד מבעל הסוס אמר לו: "אתן לך עצה טובה - בפעם הבאה שתיקח טרמפיסט אל תיתן את ההגה בידו. אל תיתן לו את המושכות".

כאמור, אנו מורכבים מסוס ואדם. יש בנו את החלק החומרי ואת החלק הרוחני. אי אפשר להתעלם מהגוף, הוא קיים, חי ובוועט. צריך לתת לו את צרכיו. אבל הבה, לא ניתן לו את המושכות. (מפיק מרגליות)

מעשה המובא ב'בן איש חי': פעם עמד אדם חיגר על אם הדרך. עני היה, עייף, רעב וצמא. פשט ידו וניסה לעצור 'טרמפ', אך אף אחד לא עצר. פתאום עוצר לידו סוס, יורד הרוכב ושואל אותו ברחמים: "מה חפצך?". אומר לו החיגר: "אני רעב וצמא, כמה ימים לא בא אוכל לפי". מוציא הרוכב מצקלונו דברי מאכל ומשקה, נותן לעני המסכן, וממתין לו בסבלנות עד שישבע ויותיר. כשסיים החיגר לאכול נפנה האיש לעלות לסוס ולהמשיך בדרכו. פונה אליו החיגר בתחינה: "רגע אחד, אולי תוכל לעזור לי בעוד דבר, אולי אתה נוסע במקרה לעיר פלונית?". אמר לו הלה: "אכן כן". שואל החיגר: "ואולי יכול אתה לקחת אותי עמך?". האיש, שהיה בעל חסד גדול, הסכים לקחתו. חשב החסיד לעצמו: אם אשב אני קדימה ואוחז במושכות והחיגר יישב מאחור הוא עלול ליפול, שהרי אין לו רגליים כדי להיאחז בסוס. יישב אפוא החיגר קדימה ויאחז במושכות ואני אשמור עליו מאחור שלא ייפול.

כך עשו, והגיעו לעיר בשלום. כשהגיעו לכיכר העיר מסתובב החיגר לאחור, פונה אל בעל הסוס ואומר לו: "טוב, הגענו ליעדנו. תגיד תודה ותרד מהסוס". הלה נדהם לרגע מעזות הפנים של אותו עני, אך מיד התעשת וצעק: "כפוי טובה שכמוך, האינך מתבייש? מה לא עשיתי בשבילך? האכלתיך, השקיתיך, לקחתי אותך למחוז חפצך תוך כדי שאני דואג שתשב במקום נוח ובטוח על הסוס, ועתה הנך משלם רעה תחת טובה?".

להתחיל את היום ברגל ימין
 חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
 הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
 המייל היומי של 'דרשו'.

מתי לא חל הכלל 'ספקא דרבנן לקולא'?

אם קל להחמיר, דהיינו לשוב ולעשות את מעשה המצוה, ולקיימו באופן שבודאי יוצא ידי חובה - יש להחמיר. וכך יש לנהוג. ואם מדובר במצוה דרבנן שעונשה חמור - ראוי להחמיר אף כשהדבר כרוך בטרחה. ואם יש 'חזקה' שקיים את המצוה כדין - לכל הדעות ניתן להקל.

[שו"ע קס, יא, משנ"ב מו, מז, נא, נב, נג רס"ט, ושעה"צ מט, נד רנה; וראה בו"מ דרשו, 48]

כלל הוא בידינו: ספקא דרבנן - לקולא, בין ספק במציאות, ובין ספק בדין, כלומר, מחלוקת פוסקים שלא הוכרעה. אולם, לכתחילה, אם יש אפשרות זמינה וקלה להחמיר, כלומר, שיכול לקיים מצוה דרבנן בשני אופנים, שבאחד בודאי יוצא ידי חובה, ובשני ספק אם יוצא ידי חובה - יש להחמיר. ויש אומרים, שאף בדיעבד, כגון שספק אם קיים מצוה דרבנן,

מדוע ראוי להחמיר בספק בקשר לנטילת ידים לסעודה?

ולמרות שמעיקר הדין יצא ידי חובת נטילה, ראוי לחפש מים אחרים וכלי אחר ליטול בהם שנית, משום שאכילה ללא נטילת ידים כדין גורמת לעניות חלילה. ואם נטל את ידיו כדין, ונוצר ספק שמא לאחר מכן נטמאו- בכל מקרה אינו צריך ליטול שנית.

[שו"ע קס, יא, משנ"ב מו, מט, נא, נב רנג, שעה"צ מט, נד רנה, וביה"ל ד"ה מים; וראה בו"מ דרשו, 45, 47 ו'48]

על פי האמור, אם קיים ספק בקשר לכשרות המים, או הכלי, לנטילת ידים לסעודה, וקיימים מים אחרים, או כלי אחר, זמינים לנטילה - אין ליטול במים ובכלי המוטלים בספק. ואם כבר נטל במים או בכלי המוטלים בספק - יטול שנית במים או בכלי אחרים, אך לא יברך על נטילה זו. ואם אין בהישג ידו מים אחרים או כלי אחר - מותר ליטול במים ובכלי המוטלים בספק, ולדעת המשנה ברורה, ניתן אף לברך על נטילה זו, וראה במקורות.

ספק שניתן לבררו - האם נחשב כספק?

דוגמה לספק שלא ניתן לבררו - מים לנטילת ידים, שספק אם נעשה בהם שימוש הפוסלם לנטילה, (ראה תקצירים קודמים). ודוגמה לספק שניתן לבררו - ספק אם יש במים לנטילת ידים כמות של רביעית; ופעמים שאדם זה העומד ליטול ידים אין לו אפשרות לברר את כמות המים, וכגון שאין לו כלי מדידה. [משנ"ב קס, מז, ושעה"צ מח; בו"מ דרשו, 49; וראה שוה"ל כד]

האמור לעיל בנוגע לספק שנוצר לפני קיום המצוה דרבנן, הוא דווקא בספק שלא ניתן לבררו, אבל ספק שניתן לבררו - גם במקרה שאדם זה העומד לקיים את המצוה אינו יכול לבררו - אינו נחשב כספק. ובדיעבד, אם כבר עשה את מעשה המצוה, יש להקל אף בספק כזה. ויש אומרים, שאם אדם זה אין לו אפשרות לברר את הספק, רשאי להקל אף לכתחילה.

* מים מלוחים, סרוחים, או מרים, שכלב אינו מסוגל לשתותם - פסולים לנטילת ידים, כיון שאינם 'בתורת' מים, ולא תיקנו חכמים שתועיל נטילה במים כאלו.
* מי שופכין שעברו תהליך טיהור המכשירים לשתית בעלי חיים - יש אומרים שהם פסולים לנטילת ידים, ויש שמצדדים להקל. ואם במהלך הטיהור הזרימום למעבה האדמה, והם צלולים, יש להקל.
* לכתחילה אין ליטול ידים במים חמים שה'יד סולדת' בהם, אולם, טבילת ידים לסעודה, או טבילת כל הגוף לטהרתו, מותרת לכתחילה אף במקוה חם, או במעין חם.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

הגבאי מכר את העליות ונזכר שיש 'חיוב' בבית הכנסת - מי עולה לתורה?

הנוספות לחיובים. וכשיש חיובים שוים בדרגתם ואין עליות די הצורך - תלמיד חכם קודם; ואם הם שוים בחכמתם - יש לערוך גורל; ובשבת יש להקפיד לעורכו באופן המותר. ובמקום שלא מוכרים עליות כאשר יש חיובים, ולאחר שמכר את העליות נזכר הגבאי שיש בבית הכנסת חיוב - המכירה בטלה.

[ביה"ל קלו, א, ד"ה בשבת; בו"מ דרשו, 21 ו-22]

מנהג ישראל מקדמת דנא שבעלי שמחה שונים, וכן יתומים במועדים שונים, עולים לתורה; והם נקראים 'חיוב', דהיינו שחובה להעלותם לתורה. ויש שאינם נחשבים לחיוב, אך נוהגים להעלותם לתורה. ויש מהחיובים שנוהגים לכבדם לפחות בהגבהת ספר התורה. ואף במקום שמוכרים את העליות - ראוי שלא לדחות לגמרי את ה'חיובים', וניתן להוסיף על העליות ולתת את העליות

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il